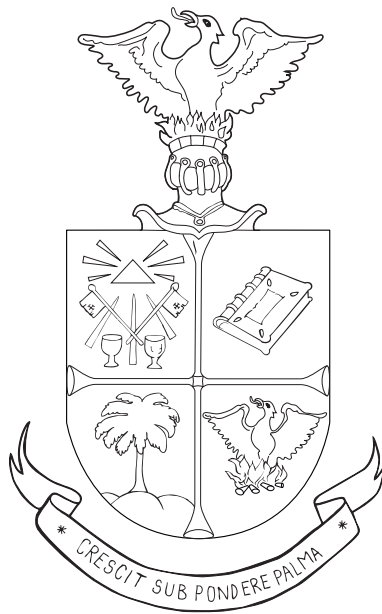

Glossa Iuridica

XI. évfolyam, 1-2. szám

Budapest, 2024

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter, Móré Sándor,
Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien, Stipta István,
Szabó Imre, Szalma József, Szuchy Róbert, Tamás András, Tóth András,
Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila, Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Homicskó Árpád Olivér, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

Kiadja a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó

SZOCIÁLIS SZEMPONTOK ALKALMAZÁSA A ROMÁKHOZ KÖTHETŐ KÖZBESZERZÉSEKBEN

HÉDER ÁKOS¹
PhD-hallgató (KRE ÁJK DI)

Absztrakt

A hatályos közbeszerzési szabályozás számos lehetőséget biztosít arra, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzési eljárások szinte valamennyi lényeges elemében figyelembe vegyenek szociális szempontokat, amelyek alkalmasak lehetnek egyes társadalmi célok – mint például a tisztességes munkához jutás, vagy épp a társadalmi integráció – előmozdítására, elősegítésére is. A roma nemzetiséggel kapcsolatos foglalkoztatási, illetve egyéb vagyoni helyzetre vonatkozó statisztikai adatokat figyelembe véve okkal merülhet fel a kérdés, hogy a romákhoz köthető közbeszerzési eljárások vonatkozásában megvalósult-e a társadalmi szempontból felelős közbeszerzés, azaz alkalmazásra kerültek-e a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény által biztosított szociális szempontok. A különféle roma nemzetiségi önkormányzatok, illetve egyéb ajánlatkérők közbeszerzési eljárásait megvizsgálva kijelenthető, hogy kifejezetten a romákhoz köthető közbeszerzésekben a Kbt. által biztosított szociális szempontú jogintézmények elvétve kerültek alkalmazásra, ami a – társadalmi különbségek enyhítését biztosító – lehetőségekhez mérten, illetve az előnyök ismeretében elszalasztott lehetőség.

Kulcsszavak: társadalmi szempontból felelős közbeszerzés, szociális szempont, közbeszerzés, roma nemzetiség

THE ROLE OF SOCIAL CONSIDERATIONS IN PUBLIC PROCUREMENT
RELATING TO THE ROMA

Abstract

Current public procurement legislation provides a number of possibilities for contracting authorities to take social aspects into account in almost all

---

1 Témavezető: Prof. Dr. Rixer Ádám PhD tanszékvezető egyetemi tanár (KRE ÁJK),
Társtémavezető: Dr. Arató Balázs PhD habilitált egyetemi docens (KRE ÁJK)

relevant elements of public procurement procedures, which may also be suitable for promoting or facilitating certain social objectives, such as decent work or social inclusion. Taking into account the statistical data on employment and other assets related to Roma nationality, the question can be raised whether socially responsible public procurement has been achieved in public procurement procedures related to Roma, i.e. whether the social aspects provided for in Act CXLIII of 2015 on Public Procurement have been applied. An examination of the public procurement procedures of various Roma national minority municipalities and other contracting authorities reveals that the social legal institutions provided for in the Public Procurement Act have rarely been applied in public procurement procedures specifically related to Roma, which is a missed opportunity given the opportunities and benefits that could be offered to mitigate social inequalities.

Keywords: socially responsible public procurement, social consideration, public procurement, Roma nationality

1. Bevezetés

A 2014-ben elfogadott közbeszerzési irányelvek – amelyek rendelkezései implementálás útján a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvényben (a továbbiakban: Kbt.) is megjelentek – megközelítésmódjukban, illetve szemléletükben is újdonságot hoztak, többek között azáltal, hogy az innováció támogatása, a szociális célkitűzések, valamint a fenntarthatósági és környezetvédelmi szempontok az uniós közbeszerzési szabályozás részévé váltak.² Az Európai Bizottság útmutatója szerint a társadalmi szempontból felelős közbeszerzés olyan beszerzési tevékenységet takar, amelynek során ajánlatkérő figyelembe vesz egy vagy több szociális szempontot. Ilyen szempontok lehetnek a teljesség igénye nélkül a munkalehetőségek javítása, a tisztességes

---

2 A 2014-es közbeszerzési irányelvek újdonságairól részletesen ld. VARGA Ágnes: Fenntarthatóság az új közbeszerzési irányelvekben. *Közbeszerzési Szemle*, 2014/8-9, 65-72.; KISS Judit Katalin: Útban a stratégiai irányok felé - szemléletváltás az új közbeszerzési irányelvekben. *Közbeszerzési Szemle*, 2016/9, 40-48.; PUSKÁS Ágnes: A szociálisan felelős közbeszerzés elvének megjelenése az új Kbt.-ben. *Jegyző és Közigazgatás*, 2016/2, 25-27.; A szociális szempontok történeti előzményeit, illetve nemzetközi vonatkozásait részletesen ld. DRUZSIN Mónika: Szociális foglalkoztatás a közbeszerzések világában. *Közbeszerzési Szemle*, 2014/7, 39-48.; FÁSKERTY Éva: #WEDOSRPP avagy a szociálisan felelős közbeszerzések. *Közbeszerzési Értésítő Plusz*, 2021/7, 39-48. https://ertesitopluszkobzeszerzes.hu/documents/1/KEP2021_7_CPI5rny.pdf (2023. 10. 22.)

munkához jutás elősegítése, a társadalmi integráció támogatása, a szociális gazdaság szervezeteinek segítése, valamint épületeknél a hozzáférhetőség és minden felhasználó számára alkalmas kialakítás megvalósítása.³ Az Európai Bizottság 2020-ban közzétett uniós jó gyakorlatok gyűjteménye egy olyan magyarországi példát ismertetett, amelyben az ajánlatkérő szociális szempontként roma személyek foglalkoztatását értékelési szempontként alkalmazta.⁴ A társadalmilag felelős közbeszerzés lehetőséget biztosíthat egyes társadalmi célok előmozdítására, mint például az elkövetkező évek, évtizedek egyik sürgető megoldásra váró kérdésére, a roma-kérdésre is.⁵

A közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett ajánlatkérők között megtalálhatóak a helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok, valamint ezek társulásai, továbbá az egyes támogatásból megvalósuló beszerzések, valamint a közbeszerzési eljárás lefolytatását önként, vagy szerződésben vállalt személyek vonatkozásában is a Kbt. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer (a továbbiakban: EKR) ajánlatkérői nyilvántartása⁶ szerint a romákhoz összesen egy országos és ötvennégy helyi nemzetiségi önkormányzat, illetve társulás, továbbá nyolc civil jogállású szervezet köthető.⁷ Az ajánlatkérő személyén túl a közbeszerzés tárgya alapján is kapcsolódhat egy-egy közbeszerzési eljárás a romákhoz, aminek következtében – főként a roma nemzetiséggel kapcsolatos foglalkoztatási, illetve egyéb vagyoni helyzetre vonatkozó statisztikai adatokat, illetve tendenciákat⁸ figyelembe véve – okkal

3 https://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/0a/bc/0abcbd64-4cf3-42f8-90c9-63c3e88580ef/buying_social_hu.pdf (2023. 10. 22.)

4 Ld. *Making Socially Responsible Public Procurement Work: 71 Good Practice Cases*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2020. 20-22. <https://public-buyers-community.ec.europa.eu/system/files/2023-11/English%20Version.pdf> (2023. 12. 22.)

5 Ld. RIXER Ádám: *A roma érdekek megjelenítése a jogalkotásban*. Budapest, Patrocinium, 2013.; RIXER Ádám: *A magyar közigazgatási jogtudomány értékelésének szempontjai*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020, 153.

6 <https://ekr.gov.hu/portal/ajanlatkero/ajanlatkero-nyilvantartas> (2023. 10. 17.)

7 Az EKR-ben a roma nemzetiségi önkormányzatok vonatkozásában többféle elnevezéssel is találkozhatunk – mint például cigány nemzetiségi önkormányzat, cigány területi nemzetiségi önkormányzat, roma önkormányzat és roma nemzetiségi önkormányzat –, ugyanakkor jelen tanulmányban egységesen a roma nemzetiségi önkormányzat elnevezés kerül alkalmazásra.

8 Ld. BERNÁT Anikó: *Leszakadóban: a romák társadalmi helyzete a mai Magyarországon*. In: KOLOSI Tamás – TÓTH István György (szerk.): *Társadalmi riport 2014*. Budapest, Tárki, 2014, 246-264.; A hazai nemzetiségek demográfiai jellemzőit ld. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nemzetiseg_demografia.pdf (2023. 10. 22.); MÓRÉ Sándor: *Nemzetiségek a mai Magyarországon – politikai képviselőik, érdekképviselőik és*

merülhet fel a kérdés, hogy a romákhoz köthető közbeszerzési eljárások vonatkozásában megvalósult-e a társadalmi szempontból felelős közbeszerzés, azaz alkalmazásra kerültek-e a Kbt. által biztosított szociális szempontok.

Ezen bevezetést követően azon szociális szempontú nemzeti szabályozási megoldások kerülnek bemutatásra, amelyeket az ajánlatkérők alkalmazhatnak a közbeszerzési eljárások során, majd az ezt követő fejezetben a hatályos Kbt. bevezetését követő, romákkal kapcsolatos közbeszerzések szociális szempontú elemzésére kerül sor.

2. Szociális szempontok alkalmazhatósága a hazai közbeszerzésekben

A szociális szempont fogalmát sem a Kbt., sem a 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv nem definiálja, ennek ellenére a Kbt. preambulumban is megjelenő állami célkitűzés alapján az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került személyeknek a társadalomban megjelenő hátrányuk leküzdését elősegítő törekvések – mint például a foglalkoztatás lehetőségének megteremtése – szociális szempontként is értelmezhetőek.⁹ A beszerzés tárgya mellett a közbeszerzési eljárás lefolytatását szabályozó rendelkezések azok, amelyek alapvetően meghatározzák, hogy az ajánlatkérőként eljáró szervezetek milyen szociális szempontokat tudnak figyelembe venni. Tekintettel arra, hogy a Kbt., illetve egyéb jogszabály sem határoz meg olyan eseteket, amikor a szociális szempontok alkalmazása kötelező, így ez kizárólag az ajánlatkérő szándékán, illetve döntésén múlik. A közbeszerzési eljárások során a különböző szociális szempontok figyelembe vételére, alkalmazására, illetve érvényre juttatására a Kbt. számos lehetőséget biztosít.

A beszerzés tárgyának meghatározása kizárólag az ajánlatkérő elvitathatatlan joga a beszerzési igénye alapján, ugyanakkor ezen jogosultság kötelezettségekkel is együtt jár, tekintettel arra, hogy az ajánlatkérőnek a Kbt., illetve a végrehajtási rendeleteknek megfelelő módon kell meghatároznia a közbeszerzés tárgyát és az arra vonatkozó műszaki leírást.¹⁰ Az ajánlatkérői igény alapvetően meghatározza a beszerzés tárgyát, amely következtében a közbeszerzési eljárás előkészítése során már megjelenhetnek azon társadalmi,

---

jogvédelmük. Budapest, Gondolat Kiadó, 2020, 92-95.; A szegénységgel, illetve társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos fontosabb indikátorokat ld. https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zaa007.html?lang=hu (2023. 10. 22.)

9 PETRÓ Szilvia: A fogvatartotti foglalkoztatás, mint értékelési részszerzőpont a közbeszerzési eljárásokban. *Közbeszerzési Értesítő Plusz*, 2019/8, 30-38. <https://ertesitoplusz.kozbeszerzes.hu/documents/24/KEP201908.pdf> (2023. 10. 22.)

10 Kbt. 58. §, valamint a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 46-48. §

illetve szociális szempontok is, amelyek érvényesítése érdekében a műszaki leírás kidolgozása megkezdődhet.

Egy alapvetően nem szociális beszerzési igény esetében is, mint például egy játszótér, egy iskola, vagy közösségi ház kivitelezése lehetséges a műszaki leírás olyan szempontú kialakítása, amely során megjelenhetnek, illetve érvényesülhetnek a különböző társadalmi szempontok. Ennek keretében minden olyan beszerzési tárgy esetében, amelyet természetes személyek – akár a nyilvános felhasználásra, akár az ajánlatkérő szerv alkalmazottai – általi felhasználásra szánnak, az indokolt esetektől eltekintve a műszaki leírást úgy kell meghatározni, hogy az figyelembe vegye a fogyatékossgal élő személyek számára való hozzáférhetőség és a valamennyi felhasználó számára alkalmas kialakítás, illetve a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény második cikke szerinti egyetemes tervezés elveinek szempontjait.¹¹

Amennyiben ajánlatkérő szociális vagy egyéb jellemzőkkel bíró építési beruházást, árut vagy szolgáltatást kíván beszerezni, vagy ezen jellemzőket az értékelés során figyelembe kívánja venni, a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek vagy az értékelési szempontok keretében a Kbt.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén előírhatja valamely címke használatát.¹² A címkék olyan önkéntes jelölések, amelyeket a meghatározott kritériumok teljesítése esetén, független harmadik fél ítélt oda. Ennek következtében a címke jelzi, illetve kifejezi a teljesítése esetén megvalósult környezeti, vagy társadalmi előnyöket. A címkék kapcsán a legismertebbek a különféle ökocímkék, ugyanakkor újabban a közbeszerzésekkel kapcsolatban is megjelentek szociális címkék, vagy más néven szociális védjegyek, amelyek „[...] valamely gazdasági szereplő társadalmi felelősségvállalást kifejező működését, elkötelezettségét és vállalásait jeleníti meg, tanúsítja egyfajta minősítési eljárást követően.”¹³ Ilyen szociális címke a Fair Trade, amely a méltányos, tisztességes és fenntartható kereskedelmet tűzte ki célul, míg a Magyar Szociális Farm Szövetség által létrehozott és működtetett Szociális Farm védjegy célja a társadalmi és környezeti szemléletformálás mellett a hátrányos helyzetű személyek mezőgazdasági tevékenységbe történő különféle bevonása.¹⁴

11 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 47. §.

12 Kbt. 59. §.

13 MIKLÓS Gyula: *Címkék és tanúsítás megkövetelése*. In: DEZSŐ Attila (szerk.): Nagykommentár a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvényhez. Budapest, Wolters Kluwer, 2021, 321.

14 Ld. <https://szocialisfarm.hu/files/Hirek/vedjegy/Szabalyzat-Szocialis-Farm-Vedjegy.pdf> (2024. 01. 24.)

A Kbt. 3. mellékletében meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások – mint például a rendezvényszervezési, illetve kulturális esemény-szervezési szolgáltatások – beszerzése során ajánlatkérőnek lehetősége van az eljárásrend megválasztására. A Kbt. a közbeszerzési eljárás becsült értékéhez, valamint a közbeszerzési értékhatárokhoz való viszonyához köti az uniós, illetve a nemzeti eljárásrend alkalmazásának kérdését. Főszabály szerint a Kbt. 3. mellékletében meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások igénybevételére irányuló közbeszerzési eljárások esetében a Kbt. 21. § (2) bekezdése alapján az uniós értékhatár alatti nemzeti eljárásrend szabályait kell alkalmazni. E rendelkezés célja, hogy a meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások esetében az irányelvi alapokon nyugvó – szigorúbb és kötöttebb – uniós eljárásrendhez képest az enyhébb, illetve rugalmasabb nemzeti eljárási szabályokat lehessen alkalmazni. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a 3. melléklet szerinti közbeszerzési eljárások vonatkozásában az uniós értékhatár is magasabban került meghatározásra, ezáltal is elősegítve ezen eljárások könnyebb lefolytatását. Ugyanakkor az eljárásrendi könnyítéstől az ajánlatkérő – a Kbt. 21. § (1) bekezdésére való hivatkozással – választása szerint eltérhet, ezáltal az uniós értékhatárt elérő értékű közbeszerzések szabályait alkalmazva – nagyobb, uniós szintű potenciális ajánlattevői körben – folytathatja le a közbeszerzési eljárást. Továbbá ezen eljárásrendi könnyítésen túl megemlítendő, hogy a 18 millió forintot el nem érő értékű, 3. melléklet szerinti szolgáltatások kivételi körbe tartoznak, amely esetben a Kbt. szabályait az ajánlatkérőnek nem kell alkalmaznia.¹⁵

A kizáró okok azon minimális követelményeket határozzák meg, amelyek fennállása automatikusan kizárja az ajánlattevőt, a részvételre jelentkezőt, az alvállalkozót, illetve az alkalmasság igazolásában részt vevő gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásból. Uniós, illetve nemzeti eljárásrendtől függően a Kbt. 62. §-ában található kötelező kizáró okok mellett az ajánlatkérő választása szerint előírhat fakultatív kizáró okokat is. A társadalmilag felelős közbeszerzés megjelenhet a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pont szerinti fakultatív kizáró ok alkalmazásában is, mivel ebben az esetben ajánlatkérőnek azt is ki kell zárnia az adott közbeszerzési eljárásból, aki az eljárás megindítását megelőző három évben a jogszabályok, vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve különféle a Kbt. 4. mellékletében felsorolt ILO, valamint nemzetközi egyezményben rögzített szociális és munkajogi követelményeket súlyosan megszegte, és ezt az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani is tudja.¹⁶

---

¹⁵ Kbt. 111. § d) pont.

¹⁶ Kbt. 73. § (4) bekezdés.

Ebben az esetben ajánlatkérőnek nincs mérlegelési lehetősége, amennyiben bizonyítani tudja a jogsértést, köteles kizárni a közbeszerzési eljárásból.

A Kbt. az alkalmassági követelmények vonatkozásában kifejezetten nem nevesíti a szociális szempontok alkalmazhatóságát, ugyanakkor erre ajánlatkérőnek – a beszerzés tárgyára tekintettel – lehetősége van. Az alkalmassági követelmények rendeltetése, hogy az ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződést mely gazdasági szereplő képes teljesíteni, ennek következtében olyan ajánlattevő kerüljön kiválasztásra, amely alkalmas a szerződés teljesítésére. Tekintettel arra, hogy az ajánlatkérő szervezetek közpénzzel gazdálkodiknak, kiemelt jelentősége van annak, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötésre kerülő szerződés teljesítése biztosított legyen. Ennek következtében az ajánlatkérőnek – főszabály szerint – a közbeszerzési eljárásban elő kell írnia azon minimum elvárásait és feltételeit, amelyek alapján az ajánlattevőt alkalmasnak tekinti a szerződés teljesítésére, míg a gazdasági szereplők az előírt alkalmassági minimumkövetelmények alapján tudják eldönteni, hogy részt tudnak-e venni a közbeszerzési eljárásban, azaz ajánlat adására képesek-e vagy sem. Ebben az esetben ajánlatkérőnek a Kbt. 65. § (3) bekezdésében foglaltak mentén kell eljárnia, azaz az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével a közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia, és azokat legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig írhatja elő.¹⁷

Az ajánlatkérő által meghatározott értékelési szempontok a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását szolgálják. A Kbt. a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempont vonatkozásában kifejezetten nevesíti a hátrányos helyzetű munkavállalók, az álláskeresők vagy tartósan álláskeresők, valamint az egyéb szociális tulajdonságok alkalmazhatóságát.¹⁸ Ennek következtében ezen szempontokat – például meghatározott számú hátrányos helyzetű személy foglalkoztatásának előírásával – ajánlatkérő bevonhatja az értékelés körébe, ezáltal az előírt értékelési szempontnak való megfelelés, azaz a hátrányos helyzetű személyek alkalmazása többlet pontot eredményezhet az ajánlat értékelése során. Ettől függetlenül az ajánlatkérő által előírandó értékelési szempontoknak is meghatározott követelményeknek kell megfelelniük, azaz a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk, nem biztosíthatnak önkényes döntési lehetőséget az ajánlatkérőnek – hanem mennyiségi vagy

---

17 Kbt. 65. §.

18 Kbt. 76. § (3) bekezdés a) pontja, valamint a Kbt. 76. § (8) bekezdés.

szakmai szempontok alapján értékelhető tényezőkön kell alapulniuk –, biztosítaniuk kell a Kbt.-ben foglalt alapelvek betartását, továbbá az értékelési szempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága, valamint nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem többszöri értékelését sem.¹⁹ Kivitelezésre vagy kivitelezésre és az ahhoz kapcsolódó tervezésre együtt irányuló építési beruházás esetén – főszabály szerint – a legjobb ár-érték arány, valamint a minőség alapú kiválasztás szempontjának érvényre juttatása érdekében az ajánlati ár az értékelés során legfeljebb 70%-os arányban vehető figyelembe, aminek következtében építési beruházás esetében kötelező minőségi értékelési szempont bevonása.²⁰

A Kbt. a fenntartott szerződések keretében lehetőséget biztosít arra, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban való részvétel jogát fenntartsa olyan, védett munkahelynek minősülő szervezeteknek²¹, amelyek 30%-ot elérő vagy meghaladó mértékben megváltozott munkaképességű vagy hátrányos helyzetű munkavállalókat foglalkoztatnak, valamint az olyan fejlesztő foglalkoztatók számára, amelyek 30%-ot elérő vagy meghaladó mértékben fejlesztő foglalkoztatásban résztvevőket foglalkoztatnak. Továbbá az ajánlatkérő úgy is rendelkezhet, hogy a közbeszerzési szerződést olyan munkahely-teremtési program keretében kell teljesíteni, amelynek keretében legalább 30%-ban megváltozott munkaképességű, fogyatékos vagy hátrányos helyzetű személyek kerülnek alkalmazásra a szerződés teljesítése során. Míg a védett munkahely esetében a fenntartott eljárásban való részvétel jogát az alapozza meg, hogy az érintett gazdasági szereplő az ajánlattételkor már foglalkoztatja a meghatározott százaléku megváltozott munkaképességű vagy hátrányos helyzetű munkavállalókat, addig a védett munkahely-teremtési program keretében foglalkoztatott személyeknek a szerződés teljesítése során kell alkalmazásra kerülniük. Ezen különbség lehetőséget biztosíthat az ajánlatkérőnek arra, hogy a piaci ismeretei alapján, a társadalmi felelősségvállalás megvalósítása érdekében a fenntartott szerződés kapcsán a lehető legjobb, eredményes megoldást alkalmazza.²²

---

19 Kbt. 76. § (6) bekezdés.

20 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 24. § (3) bekezdés.

21 Kbt. 3. § 41. védett munkahely: az akkreditált munkáltató általi foglalkoztatás, ha a munkáltató biztosít tranzit- vagy tartós foglalkoztatást, és a munkavállalóinak legalább a 30%-a a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 22. §-a szerinti megváltozott munkaképességű személynek minősül, valamint az olyan munkáltató, amely működésének fő célja hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatása.

22 Kbt. 33. § (1) bekezdés. A védett munkahelyek listáját ld. <https://www.kozbeszerzes.>

A társadalmilag felelős közbeszerzés megjelenhet az ajánlatkérő által előírható különleges szerződés-teljesítési feltételek alkalmazásában, amelynek során az ajánlatkérő a szerződés teljesítésére vonatkozóan szociális feltételeket is meghatározhat. Ennek keretében a Kbt. példázó jelleggel szociális feltételnek minősíti többek között a szerződés védett munkahely bevonásával történő teljesítését, az álláskeresőket, hátrányos helyzetű munkavállalókat, valamint munkanélküliek foglalkoztatását, vagy épp az adott szerződés teljesítése keretében a teljesítésben részt vevő munkanélküliek vagy fiatalok számára a teljesítéshez szükséges készségekre vonatkozó képzés nyújtását is.²³ Említést érdemel, hogy a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi CVIII. törvény alapján a gazdaság működésébe 2024-től bevezetett ESG (Environmental, Social, Governance) tanúsítvány is – amely az ESG tanúsítóknak az ESG beszámolóra vonatkozó magyar nyelvű bizonyossági véleménye – a Kbt. szerinti szerződés teljesítésére vonatkozó sajátos feltételek meghatározása során figyelembe vehető.²⁴ Az ilyen esetben alkalmazható szociális feltételek kizárólag olyan módon írhatóak elő a szerződés teljesítéséhez kapcsolódó feltételként, hogy azoknak kifejezetten a szerződés tárgyához kell kapcsolódnia, továbbá érvényesülnie kell az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek, valamint az Európai Unióban letelepedett gazdasági szereplők és a közösségi származású áruk számára is nemzeti elbánást kell nyújtani.²⁵

Jelen tanulmány szempontjából releváns, hogy a Kbt. a hátrányos helyzetű munkavállaló vonatkozásában a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényben (a továbbiakban: 1991. évi IV. törvény) meghatározott fogalomra utal.²⁶ Ezen definiáláson túl a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet) is meghatározásra került, hogy az uniós forrásból megvalósuló támogatások felhasználása esetében ki

---

hu/media/documents/Vedett_munkahelyek_listaja_2023-11-15.xlsx (2023. 12. 22.)

23 Kbt. 132. § (1) és (3) bekezdés.

24 2023. évi CVIII. törvény 48. §.

25 Kbt. 132. § (2) bekezdés.

26 Kbt. 3. § 11. pontja alapján ld. 1991. évi IV. törvény 57/B. § (4) bekezdés 1. pont.

tekinthető hátrányos helyzetű személynek.²⁷ A 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet fogalom meghatározása az 1991. évi IV. törvényben rögzített fogalmon alapul – bár egyes elemeiben kibővíti azt –, ugyanakkor a roma nemzetiséghez tartozó személyek élethelyzetüktől, illetve körülményeiktől függően mindkét hivatkozott jogszabály több pontja alapján is adott esetben hátrányos helyzetű munkavállalónak minősülhetnek. E két fogalom meghatározással a jogalkotó megkönnyítette a Kbt.-ben foglalt szociális szempontok közbeszerzésekben történő alkalmazhatóságát, ugyanakkor ezzel kapcsolatban mindenképp említést érdemel, hogy a szociális szempontok előírása, illetve alkalmazása során is figyelembe kell venni az uniós, illetve a hazai közbeszerzési jogot érintő rendelkezéseket és alapelveket. Ennek következtében az ajánlatkérő nem szűkítheti le egy-egy szociális szempont alkalmazhatóságát egy általa konkrétan meghatározott hátrányos helyzetű csoportra, illetve nemzetiségre, azaz pozitív diszkriminációval sem korlátozhatja a versenyt, de a Kbt. által is biztosított jogintézmények által pozitív intézkedések megtételére ösztönözhet.

A közbeszerzési eljárás során figyelembe vehető szociális szempontok megkülönböztethetőek azáltal is, hogy az előírás milyen mértékben eredményez pozitív társadalmi hatásokat, az abból származó előny közvetve, vagy közvetlenül valósul-e meg a személyeknél. A szociális fakultatív kizáró ok, illetve alkalmassági követelmény a gazdasági szereplőre vonatkozik, ezáltal az abból eredő követelmények, illetve pozitív hatások is elsődlegesen a gazdasági szereplőt érintik. Ellenben más jogintézmények alkalmazása, mint például a védett munkahely, vagy védett munkahely-teremtési program számára fenntartott közbeszerzés, a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának értékelési szempontként, illetve szerződéses feltételként történő előírása eredményeként a pozitív hatások közvetlenül a személy vonatkozásában érvényesülnek. Mindezek alapján a társadalmi felelősségvállalás szempontjainak közbeszerzési eljárásokban történő érvényesítése, illetve tartalommal való megtöltése a jogszabályok által biztosított széleskörű lehetőségek mellett kizárólag az ajánlatkérő célján, illetve döntésén múlik.

3. Szociális szempontok gyakorlati megvalósulása a romákhoz köthető közbeszerzésekben

A Kbt. hatályba lépése óta eltelt nyolc és fél év nyilvánosan elérhető adataiból, illetve hirdetményeiből²⁸ megállapítható, hogy a romákhoz összesen

---

27 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 5. melléklet 4.5.3. pont.

28 Az adatok, illetve hirdetmények forrása az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer, valamint

42 darab²⁹ közbeszerzési eljárás kapcsolódott. Egyes eljárásokban a roma nemzetiségi önkormányzatok, mint ajánlatkérők jelentek meg, míg más esetekben az ajánlatkérő személyétől függetlenül az eljárás tárgya kötődött valamely módon a roma nemzetiséghez.

A megvizsgált eljárások egy részénél nem volt érdemi lehetőség arra, hogy a szociális szempontok alkalmazásra kerüljenek, tekintettel arra, hogy a közbeszerzés tárgya olyan áru beszerzésére, illetve szolgáltatás megrendelésére irányult, amely vonatkozásában annak speciális jellege miatt nem életszerű, nem célszerű szociális szempontok előírása. Ilyen közbeszerzési eljárás például árubeszerzés vonatkozásában a földgáz, illetve villamos energia³⁰, vagy élelmiszer vásárlására vonatkozó utalványok beszerzése³¹, míg szolgáltatás-megrendelés esetében a bankszámlavezetési és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások³² közbeszerzés útján történő beszerzése. Említést érdemel, hogy bár egyes szolgáltatásmegrendelések vonatkozásában a szociális szempontok alkalmazása nem lett volna célszerű, ugyanakkor ezen közbeszerzési eljárások tárgya részben³³, vagy egészben a romák élethelyzetének javítását célozták. Ez utóbbi valósult meg a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő részéről kiírt 'Roma vezetőképzés és szakmai műhelymunkák' tárgyú közbeszerzési eljárásban, amelynek célja a 'Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkózásának elősegítése és az ezzel kapcsolatos, magyarországi szakmai tudás gyarapítása a Kárpát-medence szomszédos országaival együttműködésben végrehajtott módszertani fejlesztések és tapasztalatcsere által' című projekt keretében roma vezetők, illetve roma közösséget vezetők képzésének és az ehhez kapcsolódó, szakmai műhelymunkák megvalósítása volt.³⁴ Ezzel ellentétesen a Kaposmérő Községi Önkormányzat a szegregált élethelyzetek felszámolását

---

a Közbeszerzési Hatóság Hivatalos Lapja a Közbeszerzési Értesítő (a továbbiakban: KÉ) (<https://www.kozbeszerzes.hu/ertesito/>)

- 29 Egy a romákhoz kapcsolódó közbeszerzési eljárás még a bontás előtt visszavonásra került (KÉ-6383/2019) amelynek következtében ezen eljárás nem kerül figyelembe vételre. Továbbá megjegyzendő, hogy a hivatkozott darabszám tartalmaz két olyan eredménytelen eljárást (KÉ-13671/2019, KÉ-14606/2019) is, amely utóbb új eljárás keretében eredményesen lefolytatásra került. A tanulmány további részében kizárólag a két eredményesen lefolytatott eljárás vizsgálatára kerül sor.
- 30 KÉ-13972/2016, KÉ-16685/2017, KÉ-13703/2018, KÉ-25185/2019, KÉ-12370/2020, KÉ-23316/2020, KÉ-17586/2021, KÉ-15357/2023.
- 31 KÉ-5986/2019.
- 32 KÉ-10823/2020, KÉ-24577/2020.
- 33 Ld. a KÉ-18503/2019 iktatószámú Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal által lefolytatott „GINOP-5.1.1-15-2015-00001–Mentori szolgáltatás II.” elnevezésű eljárását.
- 34 KÉ-0755/2021.

a térségben élő, hátrányos helyzetű, aktív korú emberek felnőttképzésében, oktatásában látta, aminek következtében ezen szolgáltatás ellátására irányuló közbeszerzési eljárást folytatott le.³⁵

A fentiekén túlmenően a vizsgált időszakban összesen huszonhat olyan közbeszerzési eljárás található, amelyet annak tárgyára tekintettel a szociális szempontok gyakorlati alkalmazása keretében vizsgálni érdemes. Ezen eljárások közül mindösszesen két esetben került figyelembe vételre szociális szempont.

3.1. Az alkalmazásra került szociális szempontok

Az Országos Roma Önkormányzat, mint ajánlatkérő építési beruházás keretében a Tiszapüspöki Általános Iskola fejlesztésével kapcsolatban folytatott le közbeszerzési eljárást, amelynek keretében az eljárás mind a négy részében értékelési szempontként – a teljesítésbe bevonásra kerülő felelős műszaki vezető többlet szakmai tapasztalata mellett – minimum 0, maximum 3 fő hátrányos helyzetű személy alkalmazása is előírásra került, mint szociális szempont.³⁶ Ajánlatkérő az ajánlattételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban rögzítette az ajánlatok értékelésének szempontjait³⁷, amelynek keretében a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendeletre történő hivatkozással meghatározta azt is, hogy kit tekint hátrányos helyzetű személynek. Továbbá a Kbt. 76. § (3) bekezdés a) pontjának alátámasztására ajánlatkérő létrehozott egy elektronikus űrlapot is, amelyben az ajánlattevő megtehetette azon vállalását, hogy nyertessége esetén a szerződés teljesítésébe hány, illetve mely hátrányos helyzetű munkavállaló(ka)t von be. A nyertes ajánlattevő ajánlatában a maximális, azaz 3 fő hátrányos helyzetű személy alkalmazására tett megajánlást, aminek következtében a nyertes ajánlattevő kötelezettségévé vált a – közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött – szerződések teljesítésének teljes időtartama alatt ezen személyek foglalkoztatása.³⁸ Megjegyzést érdemel, hogy a fentebb foglaltak ellenére az előírt szociális szempont alkalmazása maradéktalanul

---

35 KÉ-20967/2019.

36 Ld. a KÉ-4059/2020 sz. hirdetmény II.2.5) pontjában foglaltakat.

37 Ld. uo. II.2.12) pontját, valamint a közbeszerzési dokumentumok 17. pontját.

38 Ld. az Összegezés V. szakaszában foglaltakat, valamint a vállalkozási szerződések 9.10. pontjait <https://ekr.gov.hu/portal/kozbeszerzes/eljarasok/EKR001567472019/reszletek> (2023. 10. 22.)

nem teljesítette³⁹ a Miniszterelnökség útmutatójában foglaltakat,⁴⁰ aminek figyelembe vétele az európai uniós alapokból finanszírozott projekttel kapcsolatban erősen ajánlott.

Az előző eljáráshoz képest jelen közbeszerzési eljárás kizárólag a beszerzés tárgya alapján kapcsolódott a roma nemzetiséghez, tekintettel arra, hogy az eljárás a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Korlátolt Felelősségű Társaság közös közbeszerzéseként valósult meg. Az eljárás szolgáltatásmegrendelés keretében rendezvényszervezési feladatok beszerzésére irányult, amely három része összesen 60 különböző témájú – például roma nemzetiségi megyenap, vagy épp nemzetiségi települési nap –, illetve változó létszámú rendezvények szervezését, illetve lebonyolítását foglalta magába.⁴¹ Jelen eljárás során is ajánlatkérő – az alkalmassági követelményre megajánlott szakember rendezvényszervezési területen szerzett többletszakmai tapasztalata mellett – a szociális szempontot értékelési részszerzőpontként alkalmazta, továbbá a hátrányos helyzetű személyt is a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendeletre történő utalással határozta meg. A nyertes ajánlattevő a maximális többletpontszám elérése érdekében mind a három részben 5 fő hátrányos helyzetű munkavállaló alkalmazását vállalta a szerződés teljesítés időtartamának legalább fele során. Ezen eljárásban rögzítésre került, hogy a nyertes ajánlattevő által az ajánlat értékelési szempontokat képező elemekre tett megajánlások be nem tartása súlyos szerződésszegésnek minősül⁴², ugyanakkor az ajánlattételi fel-

39 Az EKR-ben nyilvánosan elérhető közbeszerzési dokumentumokból, illetve aláírt vállalkozási szerződésekben megállapítható, hogy az ajánlatkérő nem rögzítette a hátrányos helyzetű munkavállalói minőség igazolására vonatkozó dokumentumok ajánlatban történő benyújtását, aminek következtében nem vált ellenőrizhetővé, hogy a megajánlott hátrányos helyzetű munkavállaló milyen körülményre tekintettel – adott esetben mely jogszabály alapján – minősül hátrányos helyzetű munkavállalónak. Ugyancsak nem került meghatározásra az értékelési szempontra megajánlott hátrányos helyzetű munkavállaló teljesítés során történő ellenőrzésének módja, továbbá ajánlatkérő ezen munkavállaló foglalkoztatásának elmaradása esetén sem helyezett kilátásba szankciót.

40 Ld. az „Útmutató a Kbt. 76. § (2) bekezdés c) pontja szerinti környezetvédelmi, szociális szempontok alkalmazásához”, illetve a „Miniszterelnökség közleménye az értékelési szempont(ok) előírásával kapcsolatban követendő közbeszerzési gyakorlatról” elnevezésű dokumentumokat <https://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/miniszterelnoksegi-utmutatok> (2024. 01. 22.)

41 Ld. az EKR-OT-01882/2019 azonosító számú összefoglaló tájékoztatást, vagy a KÉ-17301/2019 számú hirdetményt.

42 Ld. a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés 1.2. és 7.5. pontjait <https://ekr.gov.hu/portal/kozbeszerzes/eljarasok/EKR000834072019/reszletek> (2023. 10. 22.)

hívás, illetve egyéb közbeszerzési dokumentum hiánya miatt az alkalmazott szociális szempont előírásának megfelelése minden kétséget kizáróan nem állapítható meg.

3.2. A szociális szempontok mellőzésének okai

A megvizsgált eljárások közül tizenegy darab közbeszerzési eljárásnál⁴³ vélelmezhetően – szerződéskötési feltételként, vagy a korábbi fejezetben ismertetett módon értékelési szempontként – alkalmazható lett volna valamely szociális szempont, tekintettel arra, hogy a beszerzés tárgya szerinti egyes feladatokat akár hátrányos helyzetű munkavállalók is elláthatták volna. Például Edelény Város Önkormányzata az általa lefolytatott eljárás műszaki leírásában előírta, hogy a nyertes ajánlattevőnek a meghatározott feladatok teljesítése során helyi személyeket – helyi moderátor, helyi rendező, helyi animátor, helyi pedagógus – szükséges alkalmazniuk. A helybéli személyekkel történő feladatellátás mellett, illetve helyett adott esetben a hátrányos helyzetű személyek alkalmazása is előírásra kerülhetett volna, ugyanakkor nem zárható ki, hogy mindkét hivatkozott előírás vonatkozásában bizonyos átfedések fennállhattak, mivel az eljárás 6. részében a nyertes ajánlattevő a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Hátrányos Helyzetű Ifjak (Magyarok, Romák) Azonos Szintű Oktatásáért Szociális, Kulturális és Oktatási Egyesület volt. Ezen tizenegy eljárás közül kizárólag egyben jelent meg – számos ajánlatkérővel egyetemben – roma nemzetiségi önkormányzat ajánlatkérői pozícióban, ettől függetlenül meghatalmazott ajánlatkérőként, ezáltal döntéshozóként is Dombóvár Város Önkormányzata járt el. Az eljárások tárgyukat tekintve kapcsolódtak a romákhoz – például roma és egyéb kulturális rendezvények, illetve többek között roma nemzetiségi nap szervezésére irányultak – ezáltal a romákhoz köthető szervezetek is értesülhettek még az előkészítés alatt a közbeszerzési eljárásokról, de döntési hatáskör hiányában a szociális szempontok alkalmazására a formális vagy informális jelzésen kívül érdemi ráhatásuk nem lehetett.

A fentebb foglaltakkal ellentétben tizenhárom darab közbeszerzési eljárásnál⁴⁴ különösebb nehézség nélkül alkalmazható lett volna szociális szempont

---

43 KÉ-15258/2023; KÉ-2295/2021; KÉ-20395/2018; KÉ-16200/2019; KÉ-11363/2022; KÉ-24473/2018; KÉ-11363/2022; KÉ-4804/2023; KÉ-18700/2018; KÉ-1505/2022; KÉ-6796/2023.

44 KÉ-1137/2018; KÉ-0427/2019; KÉ-6866/2021; KÉ-14900/2020; KÉ-15983/2019; KÉ-21571/2019; KÉ-24349/2018; KÉ-18368/2018; KÉ-20881/2019; KÉ-2335/2022; KÉ-

tekintettel arra, hogy ezen eljárások tárgya építési beruházás volt, amely esetében az ajánlatkérő nem alkalmazhatta a legalacsonyabb ár értékelési szempontot, továbbá a legjobb ár-érték arány, valamint a minőség alapú kiválasztás szempontjának érvényre juttatása érdekében az ajánlati ár értékelése mellett egyéb értékelési szempont alkalmazása jogszabályi elvárás. Ezen kötelezettségét az ajánlatkérő akár hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazásának értékelési szempontként történő bevonásával is teljesíthette volna mindamellett, hogy ez nem zárta volna ki más értékelési szempontok, vagy adott esetben egyéb szociális szempont alkalmazását sem. A tizenhárom eljárás közül hét esetben – azaz a releváns eljárások több, mint felében – az ajánlatkérő kizárólag romákhoz köthető szervezet⁴⁵ volt, míg egy esetben a közbeszerzés a községi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat⁴⁶ közös közbeszerzéseként valósult meg. Ennek következtében ezen eljárásoknál a közbeszerzésekkel kapcsolatos döntések, például, hogy alkalmazásra kerüljenek-e szociális szempontok vagy sem, kizárólag a romákkal kapcsolatos szervezetek, mint ajánlatkérők kezében voltak.

Annak, hogy a várható pozitív hatások ellenére miért nem került sor a jogszabály által biztosított rendelkezések alkalmazására, számos oka lehet. Az első kézenfekvőnek tűnő indok az, hogy a közbeszerzések során alkalmazható szociális szempontok nem kellően ismertek, nincsenek a döntést meghozó – gyakran közbeszerzési szakértelemmel nem rendelkező – személy tudatában. Bár a közbeszerzési eljárás előkészítése, valamint a bírálat során is az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek rendelkezniük kell a közbeszerzés tárgya szerinti közbeszerzési szakértelemmel, továbbá a Kbt. által meghatározott esetekben felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó, illetve állami közbeszerzési szaktanácsadó bevonása is kötelező⁴⁷, ugyanakkor a megszokottól eltérő jogintézmények, mint például valamely szociális szempont alkalmazását a gyorsabb, egyszerűbb és problémamentesebb eljárás érdekében adott esetben a döntéshozó mellett ezen személyek sem feltétlen pártolják. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és a Miniszterelnökség Közbeszerzési Felügyeletért

---

5022/2021; KÉ-7170/2021; KÉ-26418/2022.

45 Országos Roma Önkormányzat; Romano Kher Budapesti Roma Művelődési Ház; Felsőnyék Roma Nemzetiségi Önkormányzat; Pécsi Egyházmegye Szent Ferenc Cigány Plébánia; Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió; Pünkösdi Cigánymisszió Szeretetszolgálat; Szarvas Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

46 Kaposmérő Községi Önkormányzat és a Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Somogy Megyei Társulása.

47 Ld. Kbt. 27. § (3) bekezdés.

Felelős Helyettes Államtitkársága által végzett felmérés szerint – amelyet az életciklusköltség-számítás hazai elterjesztésével összefüggésben megtartott konferencián ismertettek – a környezetvédelmi szempontok alkalmazásának egyik fő akadálya az ellenőrző szervektől, illetve az általuk kiszabható (jog) következményektől való félelem.⁴⁸ Vélelmezhető, hogy ezen jelenség a szociális szempontok esetében is kimutatható lenne, annak ellenére, hogy a jogalkalmazók támogatására számos tájékoztató, közlemény, valamint egyéb segédanyag rendelkezésre áll.⁴⁹

4. Konklúzió

Mint láthattuk, a hatályos közbeszerzési szabályok számos lehetőséget biztosítanak arra, hogy az ajánlatkérők az eljárások szinte valamennyi lényeges elemében figyelembe vegyenek szociális szempontokat, amelyek adott esetben akár a hátrányos helyzetű személyek felzárkóztatására is alkalmasak lehetnek.

Az elmúlt nyolc és fél évben a romákhoz köthető közbeszerzésekben mindössze két esetben került alkalmazásra szociális szempont annak ellenére, hogy a Kbt.-ben rendelkezésre álló jogintézmények alapján a beszerzés tárgyára is figyelemmel a vizsgált időszakban ennél sokkal több eljárás vonatkozásában is reálisan alkalmazható lett volna valamely szociális szempont. Tény, hogy a különböző roma szervezetek, illetve egyéb entitások a romákhoz köthetően viszonylag csekély számú közbeszerzési eljárást folytattak le, ugyanakkor minden egyes szociális szempont hatása jóval túlmutathat az egyes eljárások darabszámán. A jogszabályi rendelkezések, illetve a beszerzés tárgya mellett kizárólag az ajánlatkérő szándékán múlik, hogy milyen mértékű szociális vállalásokra kívánja ösztönözni az ajánlattevőket, amely által – a közbeszerzés tárgyának megvalósításán túl – tevékenységükön keresztül egyfajta másodlagos hatásként társadalmi értéket is teremthetnek.

A szociális szempont előírása a két közbeszerzési eljárásban azt eredményezte, hogy az ajánlattevők a többletpontokért vállalták a megajánlható maximális hátrányos helyzetű személyek alkalmazását, amely összesen 8 fő hátrányos helyzetű személynek bejelentett, folyamatos, hosszabb időtartamú⁵⁰ mun-

---

48 <https://www.kozbeszerzes.hu/hirek/konferencia-zold-kozbeszerzes-es-eletcikluskoltseg-szamitas/>; <https://ekr.gov.hu/portal/hirek/8798583649624> (2023. 12. 10.)

49 Ld. <https://fenntarthato.kozbeszerzes.hu/szocialis-kozbeszerzes/kiadvanyok-utmutatok-tanulmanyok/>; <https://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/jogalkalmazok-tamogatasa/miniszterelnoksegi-utmutatok/> (2023. 12. 10.)

50 Az építési beruházás vonatkozásában a szerződés az 1. részben 360 naptári napig, míg a 2-4. részek esetében a munkaterület átadás-átvételtől számított 300 naptári napig

kaviszonyt jelentett. Megjegyzést érdemel azon tény is, hogy ezen esetekben a szociális szempont alkalmazása következtében egy-egy hátrányos helyzetű személy részére kifizetésre került munkabérek összege – a kötelező legkisebb munkabért is figyelembe véve – vélelmezhetően meghaladta a közbeszerzési eljárás megindításának évében kapott egyes települési, illetve területi roma nemzetiségi önkormányzatok⁵¹ működési-, valamint a roma nemzetiségi civil szervezetek⁵² költségvetési támogatásának összegét. Ez alapján megállapítható, hogy a roma szervezeteknek lehetőségük van a közbeszerzésen keresztül adott esetben a saját költségvetési támogatásukat is meghaladó mértékben közvetett módon támogatni a hátrányos helyzetű személyeket.

Összességében kijelenthető, hogy a romákkal kapcsolatos közbeszerzési eljárások során nem kerültek kihasználásra a Kbt. által biztosított szociális szempontú jogintézmények, ami meglepő annak fényében, hogy a szociális szempontok pozitív hatása közvetlenül kihat az egyénre, illetve annak környezetére, valamint tágabb viszonylatban példamutatóan, ösztönzőleg is hathat más ajánlatkérőkre is. A fentieket figyelembe véve szükségszerű lenne a szociális szempontok alkalmazását ösztönző körülmények feltárása, továbbá annak vizsgálata is különösen indokolt lenne, hogy a roma szervezetek által lefolytatott eljárásokban miért nem került alkalmazásra szociális szempont figyelemmel arra, hogy ezen esetekben az erre vonatkozó döntés meghozatala kizárólag a romákhöz köthető ajánlatkérő hatáskörébe tartozik.

---

volt hatályba. A rendezvényszervezési feladatokat tartalmazó eljárás a Covid-19 járvány következtében többször módosításra került, ezáltal a szerződések időtartama közel két évig tartott. Ld. KÉ-3120/2021, KÉ-19674/2020, KÉ-20615/2020, KÉ-21298/2020, KÉ-10094/2021, KÉ-12236/2021.

51 https://emet.gov.hu/app/uploads/2020/10/telepulesi_es_teruleti_roma_nemzetise-gi_onkormanyzatok_2019__evi_mukodesi_koltsegvetsesi_tamogatasa-1.pdf (2023. 10. 22.)

52 https://emet.gov.hu/app/uploads/2020/10/roma_nemz_cisz_19_dontesi_lista-7.pdf (2023. 10. 22.)